

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

СИЛАБУС МІЖФАКУЛЬТЕСЬКОЇ ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ

Розробник:

Наталія Сизоненко,

к. філол. н., доцент, завідувач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

Полтава, 2023 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Культура наукової мови	
Назва структурного підрозділу	кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін	
Контактні дані розробників, залучених до викладання		викладач: Сизоненко Наталія , к. філол. н., доцент, завідувач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін. контакти: ауд. 456, навчальний корпус № 4 e-mail: nataliia.syzonenko@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/syzonenko-nataliya-mykolayivna
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти ступеня доктор філософії	
Спеціальність	051 Економіка, 073 Менеджмент, 133 Галузеве машинобудування, 201 Агронімія, 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, 211 Ветеринарна медицина, 281 Публічне управління та адміністрування	
Попередні умови для вивчення дисципліни	відсутні	

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: вироблення навичок правильного та доцільного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування; формування вміння створювати наукові тексти відповідно до норм української літературної мови та презентувати результати наукового дослідження в усній та письмовій формах; розвиток комунікативних навичок, необхідних для оформлення результатів дослідницької діяльності.

Основні завдання навчальної дисципліни: поглиблення знань про наукову мову, основні категорії, властивості, структуру, мовні засоби наукового тексту; оперування професійною термінологією, навичками складання, редагування й коригування різних жанрових різновидів наукових текстів українською мовою; формування лінгвістичної, соціолінгвістичної, соціокультурної, прагматичної й риторичної компетентностей для забезпечення ефективного професійного спілкування українською мовою в науковому та академічному середовищі.

Компетентності

ЗК 1. Здатність спілкуватись з науковою спільнотою з метою презентації результатів наукових досліджень та їх оприлюднення державною мовою.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Володіти державною мовою для здійснення наукової комунікації, міжнародного співробітництва, відстоювання власних наукових поглядів, кваліфікованого відображення результатів досліджень у наукових публікаціях у наукових виданнях.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника

Тема 2. Лексичні засоби наукової мови

Тема 3. Морфологічні засоби наукової мови

Тема 4. Синтаксичні засоби наукової мови

Тема 5. Культура наукового тексту

Тема 6. Оформлювання результатів наукової діяльності

Тема 7. Бібліографічний опис і спеціальні графічні засоби

Тема 8. Культура усного наукового мовлення

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 120.

Кількість кредитів – 3.

Форма семестрового контролю – залік.

Забезпечення тематикою дисципліни успішного опанування програмних результатів навчання для здобувачів вищої освіти

Назва теми	Програмні результати навчання	Разом
	ПРН 1	
Тема 1. Наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника	+	1
Тема 2. Лексичні засоби наукової мови	+	1
Тема 3. Морфологічні засоби наукової мови	+	1
Тема 4. Синтаксичні засоби наукової мови	+	1
Тема 5. Культура наукового тексту	+	1
Тема 6. Оформлювання результатів наукової діяльності	+	1
Тема 7. Бібліографічний опис і спеціальні графічні засоби	+	1
Тема 8. Культура усного наукового мовлення	+	1
Разом	8	8
максимальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	100	100
мінімальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	60	60

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Виконання навчальних завдань	Виконання завдань самостійної роботи	Виконання тестових завдань	
Тема 1. Наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника	4	4	20	8
Тема 2. Лексичні засоби наукової мови	4	4		8
Тема 3. Морфологічні засоби наукової мови	4	4		8
Тема 4. Синтаксичні засоби наукової мови	4	4		8
Тема 5. Культура наукового тексту	12	4		16
Тема 6. Оформлювання результатів наукової діяльності	12	4		16
Тема 7. Бібліографічний опис і спеціальні графічні засоби	4	4		8
Тема 8. Культура усного наукового мовлення	4	4		28
Разом	48	32	20	100

Шкала та критерії оцінювання виконання навчальних завдань на практичних заняттях

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання	
Виконання навчальних завдань практичного характеру. 4 бали×7 завдань.	4 бали	Практичне завдання виконано правильно; з.в.о. вправно застосовує навички правильного та доцільного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування; оперує професійною термінологією, навичками складання, редагування й коригування різних жанрових різновидів наукових текстів українською мовою; демонструє базові навички креативного та критичного мислення; виявляє навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
	3 бали	Практичне завдання виконано правильно, мовне оформлення відповідей потребує коригування; з.в.о. застосовує навички правильного та доцільного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування; оперує професійною термінологією, навичками складання, редагування й коригування різних жанрових різновидів наукових текстів українською мовою; демонструє базові навички креативного та критичного мислення; виявляє навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
	2 бали	Практичне завдання виконано частково; з.в.о. частково застосовує навички правильного та доцільного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування; оперує професійною термінологією, навичками складання, редагування й коригування різних жанрових різновидів наукових текстів українською мовою; частково демонструє базові навички

		креативного та критичного мислення; частково виявляє навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
	1 бал	Практичне завдання виконано фрагментарно; з.в.о. демонструє недостатній рівень застосування навичок правильного та доцільного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування; оперує професійною термінологією, навичками складання, редагування й коригування різних жанрових різновидів наукових текстів українською мовою; демонструє недостатній рівень базові навички креативного та критичного мислення; виявляє недостатній рівень навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
	0 балів	Практичне завдання не виконано або виконано неправильно; з.в.о. не демонструє навички правильного та доцільного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування; оперує професійною термінологією, навичками складання, редагування й коригування різних жанрових різновидів наукових текстів українською мовою; не демонструє базові навички креативного та критичного мислення; не виявляє навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

Шкала та критерії оцінювання виконання тестових завдань

16 – 20 балів – з.в.о. володіє навичками правильного та доцільного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування; оперує професійною термінологією, навичками редагування й коригування різних жанрових різновидів наукових текстів українською мовою; уміє працювати самостійно.

10 – 15 балів – з.в.о. володіє та застосовує навички правильного та доцільного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування; оперує професійною термінологією, навичками редагування й коригування різних жанрових різновидів наукових текстів українською мовою, проте припускається помилок; уміє працювати самостійно.

5 – 9 балів – з.в.о. частково застосовує навички правильного та доцільного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування; оперує професійною термінологією, навичками редагування й коригування різних жанрових різновидів наукових текстів українською мовою; знання державної мови; частково уміє працювати самостійно; уміє працювати самостійно.

0 – 4 бали – з.в.о. не застосовує навички правильного та доцільного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування; оперує професійною термінологією, навичками редагування й коригування різних жанрових різновидів наукових текстів українською мовою; не вміє працювати самостійно.

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання	Максимальна кількість балів
<p>Закрите завдання із простим множинним вибором (одновибіркове). Варіант 1: завдання № 2, № 3, № 4, № 6; варіант 2: завдання № 2, № 3, № 4, № 6; варіант 3: завдання № 2, № 3, № 4, № 6.</p> <p>Загалом – 4 завдання.</p> <p>Завдання складається з основи та трьох – чотирьох варіантів відповідей, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо здобувач вищої освіти вибрав і позначив відповідь у такий спосіб: 1. В</p>	<p>0 або 1 бал:</p> <p>1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.</p>	<p>4</p>
<p>Закрите завдання із простим множинним вибором (багатовибіркове). Варіант 1: завдання № 7, № 8, № 9; варіант 2: завдання № 7, № 8; варіант 3: завдання № 7, № 8, № 9.</p> <p>Завдання складається з основи та чотирьох – семи варіантів відповідей, з яких кілька правильних. Завдання вважається виконаним, якщо здобувач вищої освіти вибрав і позначив відповідь у такий спосіб: 2, 3, 7.</p>	<p>0 або 1 бал:</p> <p>1 бал, якщо вказано кожен правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.</p>	<p>В. 1 – 6; В. 2 – 6; В. 3 – 8.</p>
<p>Закрите завдання на перехресну відповідність. Для всіх варіантів – завдання № 1. Загалом – 1 завдання.</p> <p>Завдання складається з основи та двох стовпчиків інформації, позначених цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Виконання завдання передбачає встановлення відповідності (утворення «логічних пар») між інформацією, позначеною цифрами та буквами. Завдання вважається виконаним, якщо здобувач вищої освіти поряд із цифрою (від 1 до 5) записав букву (від А до Д) у такий спосіб: 1. А; 2. В; 3. Д; 4. Г...</p>	<p>0 або 1 бал:</p> <p>1 бал – за кожен правильно встановлену відповідність («логічну пару»); 0 балів за кожен встановлену неправильну відповідність, якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари») або відповіді на завдання не надано.</p>	<p>В.1 – 5; В 2 – 4; В. 3 – 4.</p>
<p>Відкрите завдання на відновлення послідовності. Для всіх варіантів – завдання № 5. Загалом – 1 завдання.</p> <p>Завдання складається з основи та переліку явищ, фактів, процесів тощо, позначених цифрами, які потрібно розташувати в правильній послідовності, де перше явище має відповідати цифрі 1, друге – цифрі 2, третє – цифрі 3, четверте – цифрі 4, п'яте – цифрі 5, шосте – цифрі 6. Завдання вважається виконаним, якщо здобувач вищої освіти записав цифри в послідовності в такий спосіб: 1→3→2→4.</p>	<p>0 або 1, 2, 3, 4, 5, 6 балів.</p> <p>1 бал – за кожен правильну послідовність.</p> <p>0 балів – за кожен неправильну послідовність або якщо відповіді не надано.</p>	<p>В.1 – 5; В. 2 – 6; В. 3 – 4.</p>
<p>Максимальна кількість балів</p>		<p>20</p>

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання	
Виконання самостійної роботи передбачає виконання практичних завдань. 2 бали × 16 завдань	2 бали	з.в.о. володіє навичками правильного та доцільного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування; оперує професійною термінологією, навичками редагування й коригування різних жанрових різновидів наукових текстів українською мовою; уміє працювати самостійно.
	1 бал	з.в.о. частково застосовує навички правильного та доцільного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування; оперує професійною термінологією, навичками редагування й коригування різних жанрових різновидів наукових текстів українською мовою; знання державної мови; частково уміє працювати самостійно; уміє працювати самостійно.
	0 балів	завдання самостійної роботи не виконані або виконані неправильно

Політика дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичних заняттях з поважної причини (документальне підтвердження) надається право відпрацювати пропущене заняття, у разі відсутності без поважних причин – здобувач вищої освіти не одержує бали за практичне заняття і позбавлений права на їхнє відпрацювання.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів. Списування під час виконання тестових завдань, практичних завдань заборонені. Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті, перед опануванням цієї навчальної дисципліни. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні, набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproporyadok22.pdf>

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Колоїз Ж. В. Українська наукова мова: практикум. Кривий Ріг: КДПУ, 2017. 135 с.
2. Ревуцька С. К., Шапран Д. П., Зінченко В. М. Наукова українська мова: конспект лекцій. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 119 с.
3. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посіб. Київ: ВЦ Академія, 2012. 216 с.
4. Український правопис. НАН України; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. Київ: Наукова думка, 2019. 92 с.

Допоміжні

1. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ, 2019. 207 с.
2. Горошкіна О. М., Шутова Л. І. Науковий текст: особливості мови та стилю: навчально-методичний посібник для аспірантів. Луганськ: Світанок, 2013. 138 с.
3. Левченко О. Науковий стиль: культура мовлення: навчальний посібник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. 204 с.
4. Мацько Л.І. Українська наукова мова (теорія і практика): навч. посіб. Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. 272 с.
5. Сизоненко Наталія Миколаївна. Нормативність мовлення журналіста (за матеріалами інформаційних бюлетенів Об'єднаних територіальних громад Полтавської області). *The 6 th International scientific and practical conference «The world of science and innovation» (January 14-16, 2021)*. Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2021. P. 1016–1020.
6. Сизоненко Н. М. Прагматичні особливості заголовків наукових статей (на матеріалі фахового видання «Ефективна економіка»). *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (філологічні науки)*. 2022. № 2(350). С. 25–32.
7. Nataliia Syzonenko & Yanina Tahiltseva. Psycholinguistic Analysis of the Structure of the Stimulus 'Competitiveness'. *London journal of research in humanities and social sciences*. 2022. Volume 22. Issue 7. P. 13–28.
8. Шаравара Т. Коцур А., Сизоненко Н., Тагільцева Я. Психолінгвістичний аналіз структури асоціативного поля стимулу компетентність. *Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика: зб. наук. праць. Серія: Філологія*. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. 2018. Вип. 24 (2). С. 340-358.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Академічний російсько-український словник за ред. А. Кримського. URL : <http://krym.linux.org.ua>
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови. URL : <http://www.slovnyk.net>
3. Український правопис. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>

4. Український словник онлайн, тлумачний, російсько-український, орфографічний словник, український словник синонімів, український тлумачний словник, російсько-український словник, енциклопедія, правопис. URL: www.rozum.org.ua.